driek - 1.*stylos*; valcová časť podpory *stĺpu*, *pilastru, piliera, piedestálu* apod.; pozri *entáze*, *anuli, kanelúry, chodník/plôška, bosáž prstencová*, *columna caelata*, *hypotrachelion*
2.kolmý ťah *písmena* bez *serifov*

drievko - drevené tyčinky spaľované bez prístupu vzduchu; dávajú mäkkú čiernu až hnedastú stopu; pozri *kresba drievkom*

drip paiting - z angl. drip – „kvapkať"; obraz v štýle *action paiting/akčnej maľby;* farba liata alebo rozstrekovaná priamo z plechovíc, ktorá dáva obrazu celistvý a jednoliaty výraz; blízka alebo splývajúca s technikou *drippingu*; porovnaj *dip paiting* (? totožné alebo chyba prepisu); pozri *modernizmus*

http://de.wikipedia.org/wiki/Drip_Painting

dripping - z angl. drip – „kvapkať"; jeden z nových postupov *abstraktného expresionizmu*, založený na kvapkaní *emailovej* farby na plátno rozložené po zemi; formou *automatizmu*, spontánnymi a nekontrolovanými pohybmi; termínom označovaný maliarsky štýl J.Pollocka; pozri *all over paiting*; *dip paiting, modernizmus*

drnkacie nástroje - *hudobné nástroje drnkacie*

drobné architektonické výtvory - pozri *almužnica*, *božie muky*, *kalvária*, *krížová cesta*, *medzníky*, *hraničné kamene, zmierovacie kríže*, *pranier*; porovnaj *herma/hermovka*

drobné architektonické stavby - pozri *záhradná architektúra*

drobní majstri - skupina *renesančných* umelcov 16.st., ktorí pre svoje *grafické* listy, najmä *medirytiny*, používali malé až miniatúrne *formáty; tematika reformačná, historická, alegorická, žáner*, aktuálne politické námety (Behamovci, G.Pencz, H.Aldegrever, A.Altdorfer)

drobnomaľba - pozri *miniatúra, miniátorské umenie*

drobnosť - pozri *rhopografia/rhypografia*

drogy - pozri *hipster*, *hippies; ópium*, *psychedelia*

droléria - z franc. drole – „veselý"; 1.drobná žartovná až groteskná kresbička v starých *rukopisoch*, charakteru *ilustrácie* alebo predchodcu *karikatúry*; tematika fantastických tvorov (pozri *monštrá*) a zvierat, kaukliarov, hudobníkov, mravoučný *žáner* ap.; v románskom stredoveku vyjadruje najčastejšie morálny zápas dobra a zla, v *gotike* prevažuje žánrovosť, ľudovosť, realizmus (pozri *prevrátený svet/ mundus inversus*); postupným rozširovaním sôch a obrazov stráca na význame; pozri *knižná maľba; groteska*; *zátišie* (Baleka); *žart; J. Pucelle; ikonografia iluminovaných rukopisov*
2.svetské výjavy na bočniciach *chórových lavíc*; pozri *chór*,

https://en.wikipedia.org/wiki/Drolleries

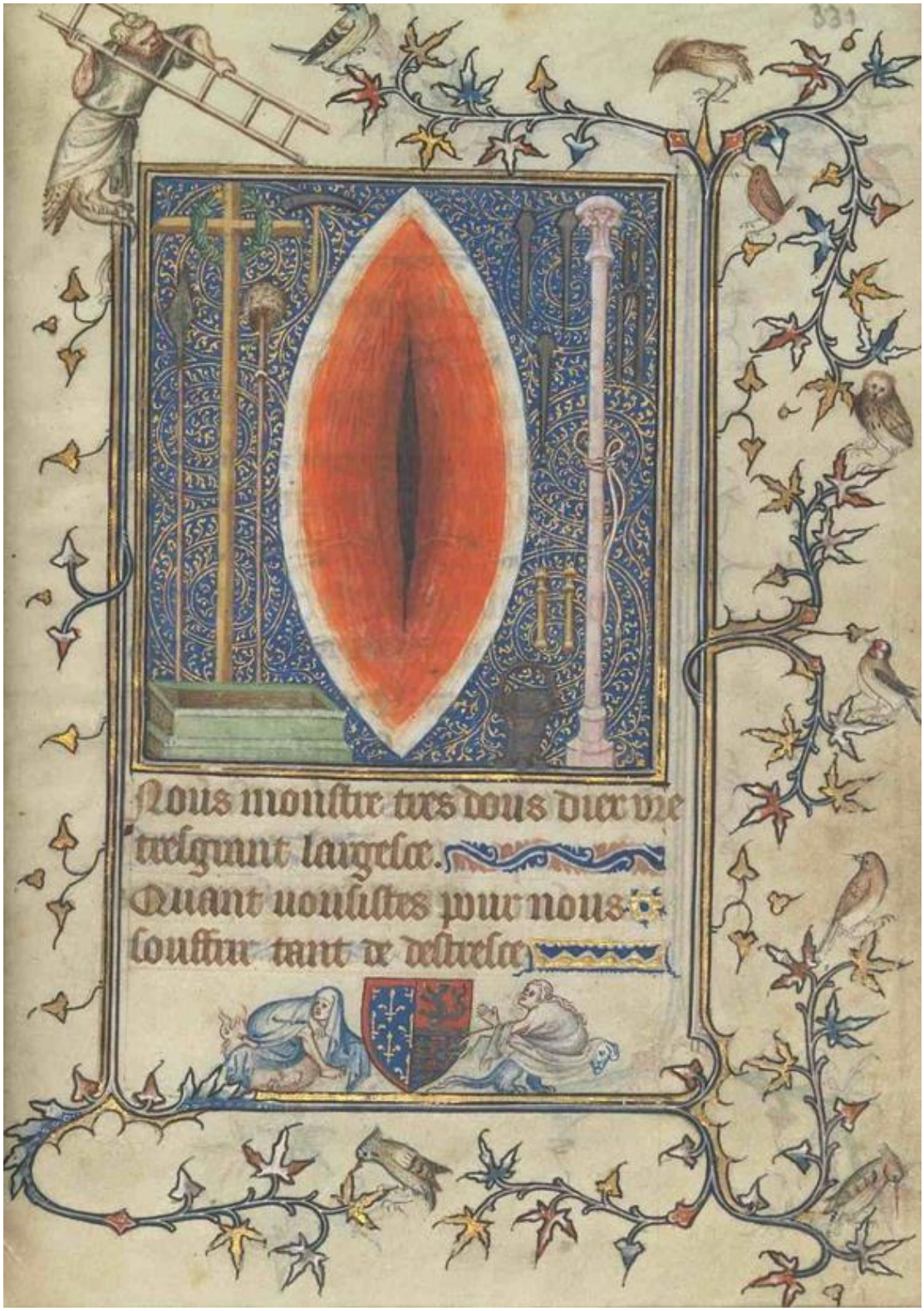

Jean Le Noir: Rany Kristove (Žaltár Bonne Luxemburg, 1348-1349)

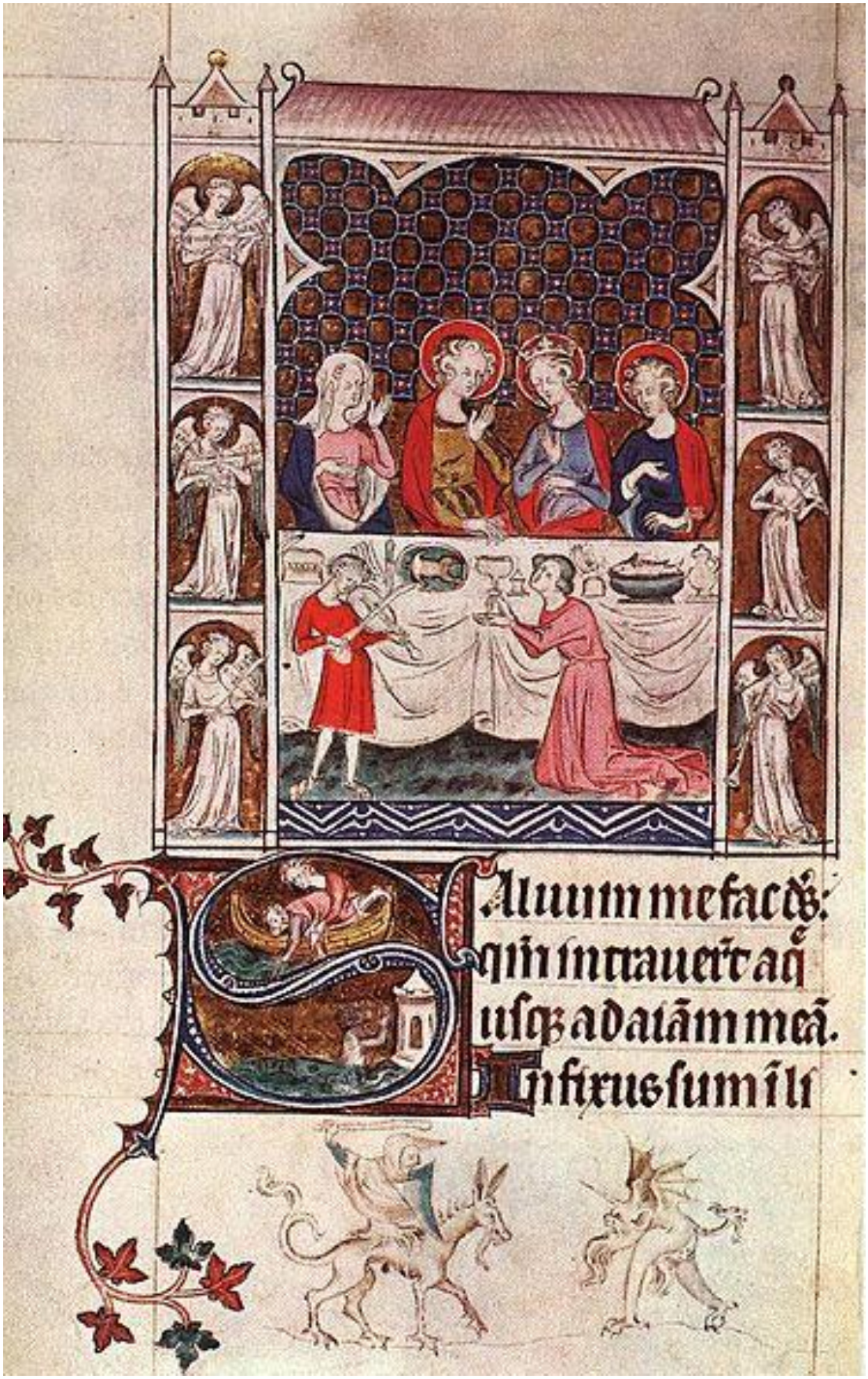

Majster kráľovnej Márie: Titulná stránka (Žaltár kráľovnej Mary, 1310-1320)

Drolling Michel-Martin - (✞1851); francúzsky neoklasicistický maliar, portrétista a historický maliar; pozri *francúzski maliari neoklasicistickí*

M.-M. Droling: Orfeus a Eurydyka (1851)

M.-M. Droling: Achillov hnev (1810)

M.-M. Droling: Zákon vstupuje na Zem (1827)

droml'a, drml'a, drumlica - ***židovská harfa***

dromos - 1. v egyptskom staviteľstve monumentálna cesta zo *zádušného chrámu* (skôr *údolného* päte *pyramídy* k *údolnému chrámu* pri *Níle*, lemovaná *serefmi*, *sfingami* apod.; pozri *alej sfíng*; porovnaj *peridromos*
2.v antických mestách hlavná alebo procesiová cesta (porovnaj *peridromos*)
3.v *archeológii* úzka chodba vedúca ku skalným *hrobom* v *Stredomorí* a ku kupolovitým *hrobom* v *Mykénach* ku kupolovitý hrobom (*hrob šachtový*, *tumulus*?)
4.pretekársky beh v starogréckej telovýchove; pozri *grécka antická kultúra*, *antické hry*

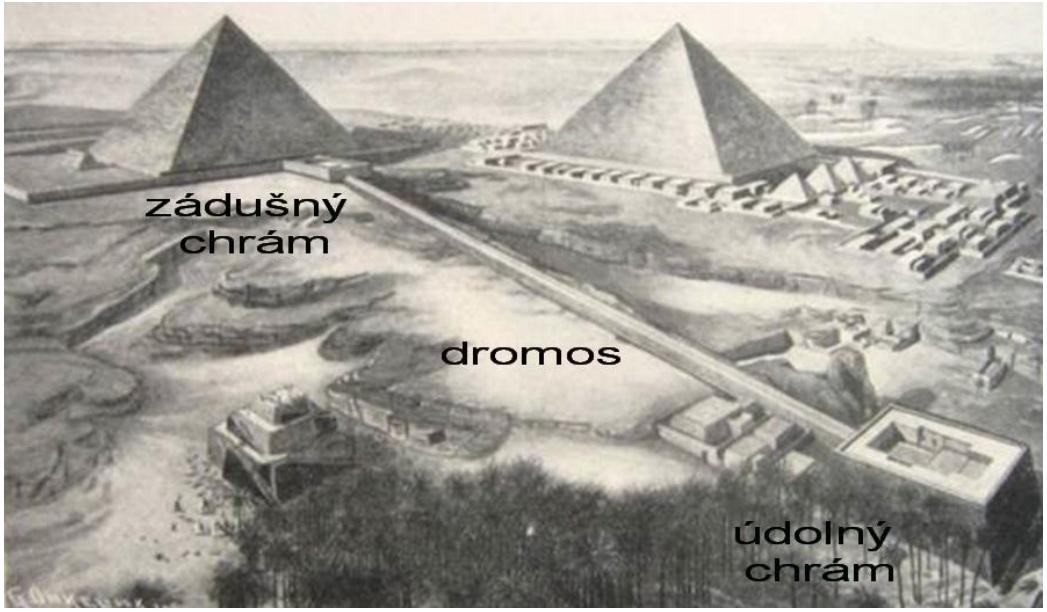

Nekropola v Memfis (2200 pr.Kr.)

Droochsloot Joost Cornelisz - (1666); holandský zlatého veku maliarstva; bol obľúbený pre svoje dedinské námety; bol členom Utrechtského *cechu svätého Lukáša* v 1616, neskôr roku 1623sa stal majstrom cechu; pozri *holandskí maliari zlatého veku, utrechtskí umelci, utrechtskí umelci cechu sv. Lukáša*

https://en.wikipedia.org/wiki/Joost_Cornelisz_Droochsloot

https://www.google.sk/search?q=Joost+Cornelisz.+Droochsloot&espv=2&biw=1844&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0CB0QsARqFQoTCPaYy4aQnsgCFUXNFAodXycDJw

J. C. Droochsloot: Panoráma Utrechtu (17.st.)

J. C. Droochsloot: Dorpsstraat (1654)

J. C. Droochsloot: Autoportrét (17.st.)

J. C. Droochsloot: Autoportrét (1627)

drop - Becker: žeriavovitý vták, zlý letec, ktorý sa pohybuje skôr behom; samce často sprevádza niekoľko samíc, preto u čiernych Afričanov symbolizuje polygamné *manželstvo*; pre svoju spätosť so zemou je v spise *Physiologus* (pozri *bestiár*) tiež symbolom detí, ktoré sa nechcú odpútať od svojej matky; pozri *láska detí k rodičom; polygamia; atribúty, symboly, alegórie a prirovnania; vták*

drotárstvo, drotári - Pavlík: najchudobnejších oblastiach severozápadného Slovenska sa koncom 18.st. rozvinulo originálne vandrovné *remeslo* – drotárstvo; toto remeslo sa zrodilo v oblasti, ktorú tvorí trojuholník medzi mestami Bytča, Žilina a Čadca; táto oblasť patrila do Trenčianskej župy, v ktorej boli v tomto období veľmi zlé hospodárske pomery a neúrodná pôda prinútila obyvateľov hľadať si iný spôsob obživy ako *poľnohospodárstvo*; trvalé hospodárske zaostávanie severozápadného Slovenska a jeho sociálne dôsledky rakúska vláda riešila tak, že cisárskym patentom z roku 1852 poskytovala drotárom určité výhody pri vykonávaní podomového obchodu, čo len podporovalo ďalší vzrasť ich počtu; drotári spočiatku pracovali pre potreby obcí a okolitých miest, no po neskoršom nasýtení trhu vandrovali ďalej a odchádzali do rôznych oblastí Európy i sveta; práca s drôtom, neskôr s plechom sa stala hlavným zdrojom ich príjmov; aj napriek tomu, že vandrovanie prinášalo drotárom veľakrát veľa útrap, domov sa vracali so zarobenými peniazmi, ktoré pomohli zlepšiť situáciu mnohých rodín žijúcich na severozápadnom Slovensku; zistiť presný počet drotárov dnes nie je možné a údaje o počte drotárov sa rozchádzajú; za najreálnejší a najpravdepodobnejší možno považovať údaj zo štatistiky o Trenčianskej župe publikovanej v roku 1877; uvádza sa v nej, že zo župy ročne do sveta odchádzalo okolo 10 000 drotárov

www: drotár bol vandrovný opravár hrnčiarskeho a plechového riadu drôtovaním, nitovaním a letovaním; za zárobkom chodil sám, s učňom džarkom – chlapcom od 11 rokov alebo so skupinou drotárov; drotári pracovali za peniaze, naturálie a stravu; vandrovky trvali jeden, niekedy dva roky, pokiaľ drotári našetrili dostatok peňazí; domov sa vracali na Vianoce; najbiednejší drotári robili len opravy; lepšie zarábali tí, ktorí okrem toho aj predávali drôtené a plechové výrobky; najmajetnejší drotári vlastnili samostatné dielne; charakteristickým doplnkom drotára bol kotúč drôtu na pleci, drevená krošňa (klamfa, branka) na chrbte a kapsa na náradie; postava drotára

sa stala námetom pre tvorbu umelcov (V. Medňanský, M. Aleš, M. Benka, J. Palárik, P. Horov, F. Lehár)

http://www.remesla.lawit.sk/index.php?lang=sk&page=drotari
http://drotarka.host.sk/
http://www.uluv.sk/product/drotarstvo-1044/
http://www.drotaria.sk/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=72&Itemid=164
http://www.drotaria.sk/index.php?option=com_content&task=view&id=282&Itemid=164
http://www.drotaria.sk/index.php?option=com_content&task=view&id=210&Itemid=164
http://www.ludovakultura.sk/index.php?id=617
http://is.muni.cz/th/215248/ff_b/text.pdf

P. Sandby: Drotár a jeho žena (1759)

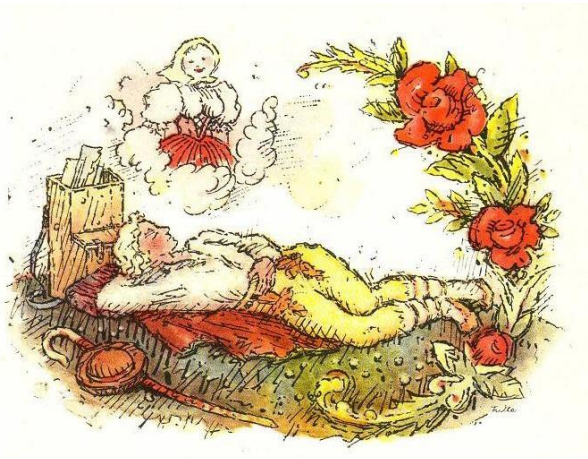

M. Aleš: „Aj ja idem“ (ilustrácia k piesni)
Ľ. Fulla: „Drotári, drotári“ (ilustrácia k básni)

M. Benka: „Drotár a ten špatný“ (ilustrácia k povesti)
M. Benka: Drotár v nebi (ilustrácia)

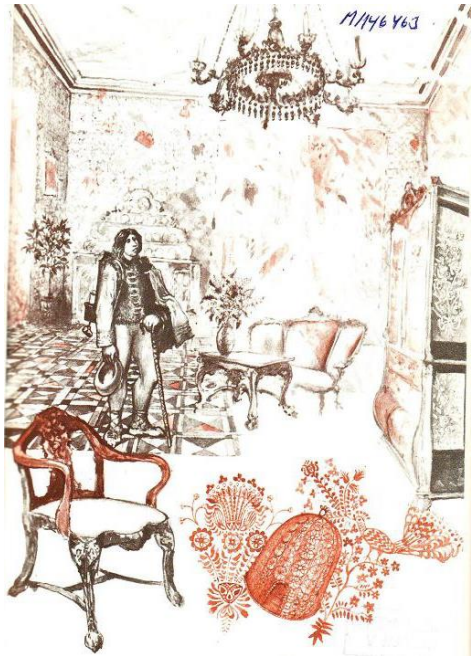

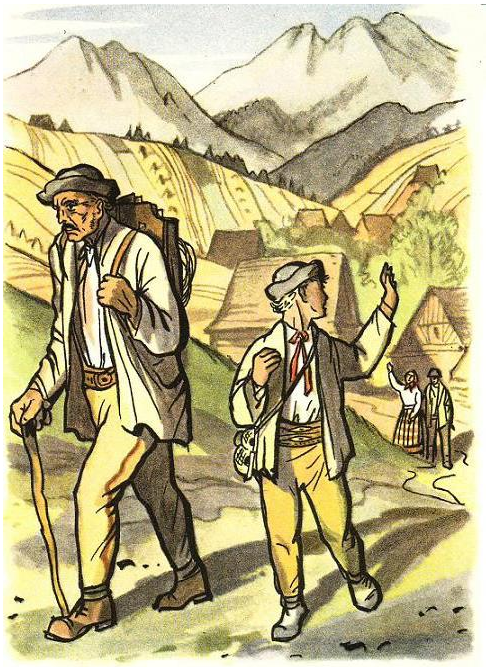

K. Ondreička: ilustrácia k rozprávke B. Němcovej „Podhorská dedina“
Pavol Šimon: ilustrácia poviedky P. Jilemnického „Drotári a džarkovia“

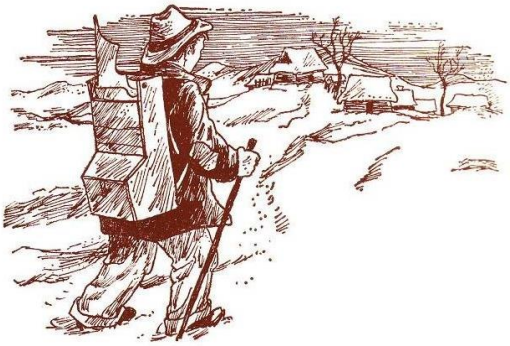

Pavel Šimon: ilustrácia k poviedke Petra Jilemnického „Drotári a džarkovia“
Eugen Nevan: ilustrácia k románu Karola Tomaščíka Džarkovia (1953)

Róbert Dúbravec: ilustrácia k románu Karola Tomaščíka „Džarkovia“ (1958)
Róbert Dúbravec: ilustrácia k románu Karola Tomaščíka „Džarkovia“ (1958)

C. Kutlík: Drotárik
L. Berecz: Drotár (1935)

Drotár (dobová fotografia)
Drotár (dobová fotografia)

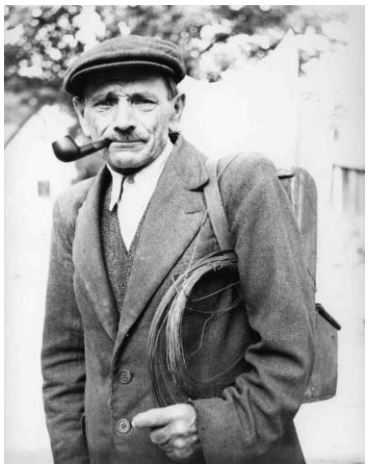

Drotár (dobová fotografia)
Džarkovia z Kolárovic (1898)

M. Bazovský: Starý drotár (1919 -1939)

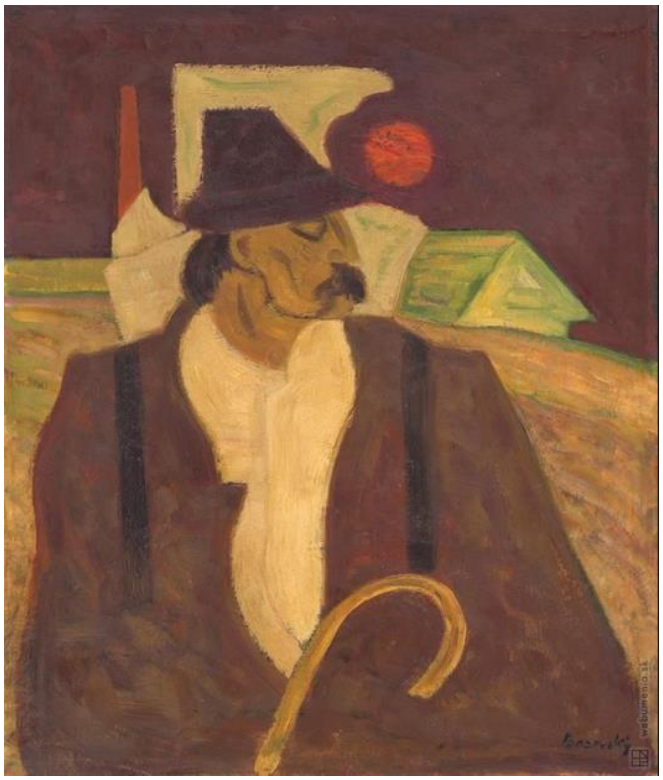

A. Bazovský: Drotár (1948)

drozd - český názov *kos*; lat. *merula*; ďalší názov *merle* (franc. – kos); drozd je české rodové meno pre niekoľko rodov vtákov z čeľade drozdovití: drozd z rodu Turdus (sem patria aj vtáky v českým menom kos), ďalej drozd spevavý (Turdus philomelos), drozd čvíkota (Turdus pilaris), drozd

červenkastý (Turdus iliacus) a drozd trkotavý (Turdus viscivorus); vzácne k nám prilietali tiež drozd plavý (Turdus obscurus), drozd hrdzavý (Turdus naumanni), drozd premenlivý (Turdus ruficollis) a drozd sťahovavý (Turdus migratorius); drozdy sa živia hmyzom a slimákmi (ich ulitu rozbíjajú o kameň)

-podľa *bestiárov* sú drozdy čierne s výnimkou tých, ktoré pochádzajú z *Achaie* alebo *Arkádie*; v apríli a máji úžasne spievajú vysokým hlasom, v zime je ich spev nepríjemný; jeho hlas je tak sladký, že sa navádza myseľ k pocitom radosti; z tohto dôvodu ľudia chovajú drozdov v klietkach; podľa morálnych alegórií drozdy symbolizujú tých, ktorí sú vystavení pokušeniu telesných radostí; drozd v letu predstavuje želané pokušenie; ak chceme odmietnuť také želania, treba vycvičiť samých seba a zbaviť sa myšlienok na potešenie tým, že spôsobíme bolesť svojmu telu; biely drozd predstavuje čistú vôľu; Izidor zo Sevilly (Etymológia, 7.st.) hovorí, že v dávnych dobách bol drozd pomenovaný merula podľa predĺženej miechy (medulla), pretože tancuje; iní hovoria, že bol pomenovaný podľa toho, že letí sám (lat. mera – „čistý“); všetky drozdy sú čierne, iba achájske sú biele

Becker: podobne ako *havran*, ale navyše s darom zvodného spevu, drozd symbolizuje diablove *pokušenia*; pozri *atribúty, symboly, alegórie a prirovnania; vták*

Frotscher: drozd pre svoje prehnané tokanie symbolizuje vábenie mäsa

http://bestiary.ca/beasts/beastalphashort.htm
http://bestiary.ca/beasts/beast531.htm
http://bestiary.ca/beasts/beastgallery531.htm

Drozd (Bibliothèque Municipale de Troyes, MS 177, Folio 153V)

Drozd (Bibliothèque Nationale de France, lat. 14429, Folio 105V)

Drozd spievajúci v klietke (Bestiaire d'Amour, 1245)

Čierny drozd (Grootseminarie Brugge, MS. 89/54, Folio 7)

Čierny drozd (Koninklijke Bibliotheek, KB, KA 16, Folio 95R)

drožka - pozri *voz*

F. E. J. Goff: Charing Cross (19.-20.st.)

J. Thomson: Drožkár (woodburytypia z cyklu „Pouličný život v Londýne“, 1877)

drôtená košeľa - pozri *zbroj*

Šachová figúrka rytiera (slonovina, 1350-1375, západná Európa, možno Británia)

drôtik závitový - ***závitový drôtik***
drsný štýl - názov pre *hyperrealizmus* v Sovietskom zväze v rozmedzí 60.-80.rokov 20.st.
druhá čaša - pozri *sedem pliag, apokalyptické motívy*
druhá pečať - výjav zo *Zjavenia*; objavuje sa ďalší bojovník, ktorým Kristus vykonáva svoj trestajúci súd: prichádza krvavočervený kôň, symbolizujúci vojnu; pozri *apokalyptickí jazdci*
Druhá svetová vojna - pozri *umelci svetovej vojny; V. Hložník, J. Želibský, sorela, Slovenské národné povstanie, Lidice, Telgárt*

http://it.wikipedia.org/wiki/Seconda_guerra_mondiale

J. Želibský: Po nálete I. (akvarel, gvaš, 1945)

J. Želibský: Po nálete II. (akvarel, gvaš, 1945)

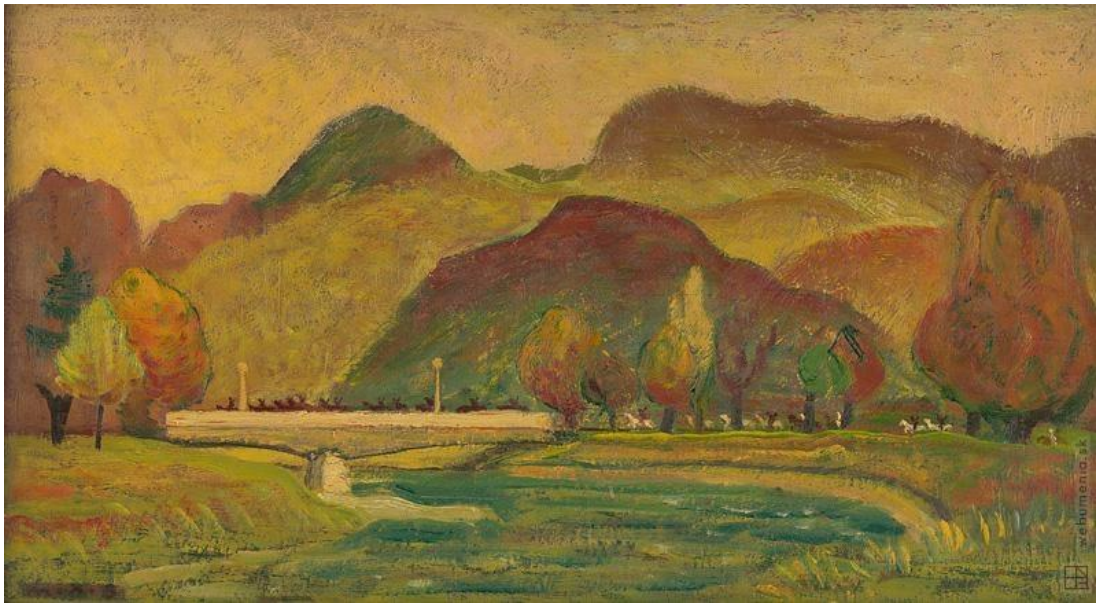

M. Bazovký: Prechod partizánov cez Turiec v októbri 1944 (1953)

M. Staudt: V tuneli (1944)

J. Želibský: Poplach (1939)

E. Nevan: Lidice (1943)

E. Nevan: Transport (1933-1953)

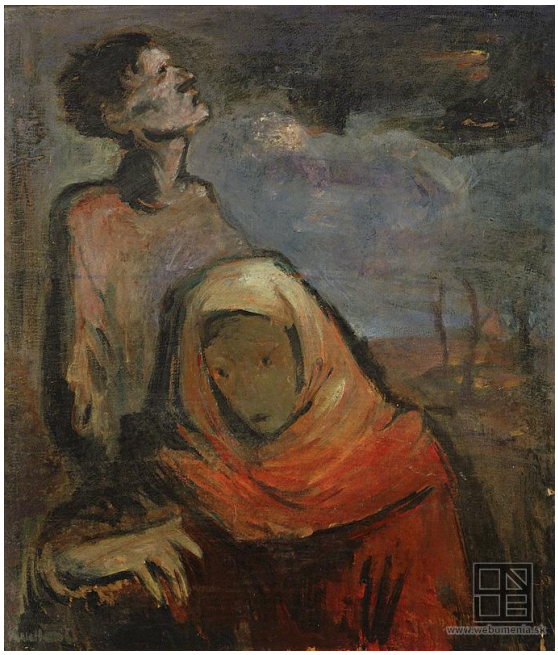

F. Kudláč: Pred náletom (1940-50)

A. Jasusch: V kryte (1950-1970)

A. Jasusch: Koncentrák (nedokončené, 1960)

V. Hložník: Nálet (1944)

V. Hložník: Salva (1943)

V. Hložník: Mŕtva (1945)

V. Hložník: V kryte (1940)

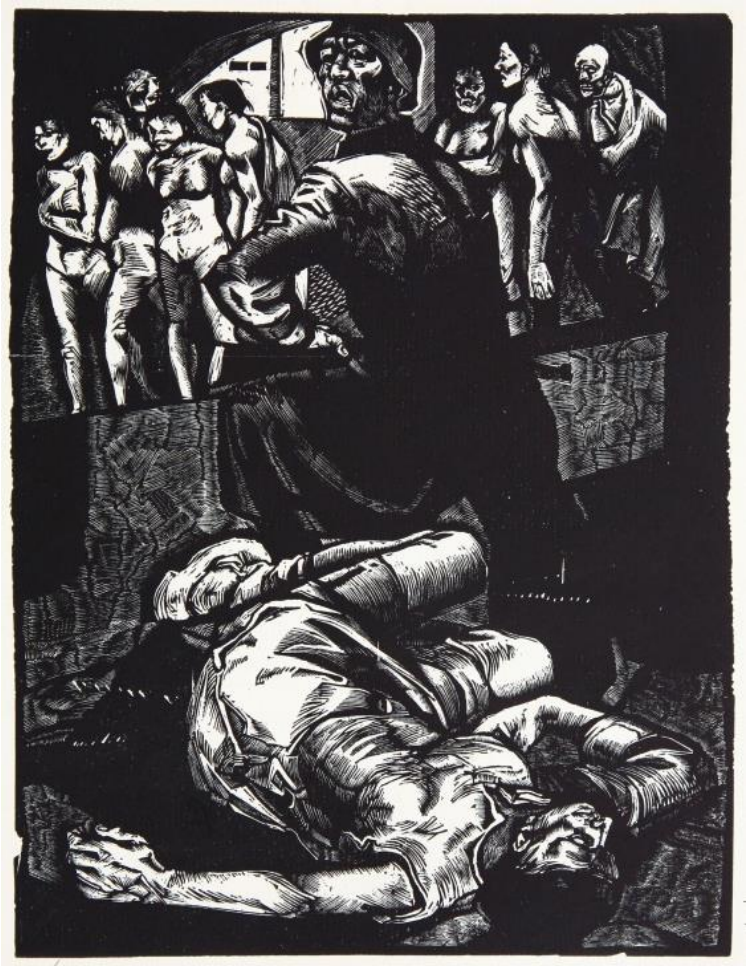

V. Hložník: Vojna I. (1952)

V. Hložník: Vojna II. (1952)

V. Hložník: Vojna III. (1952)

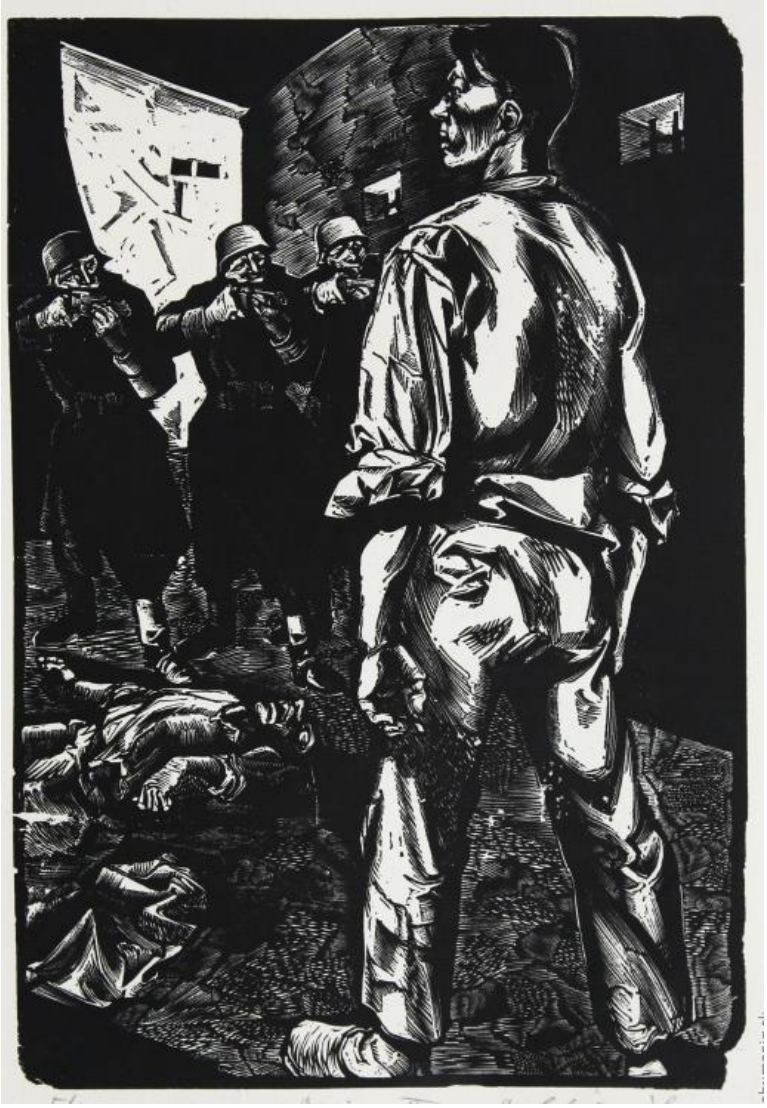

V. Hložník: Vojna IV. (1952)

V. Hložník: Vojna V. (1952)

V. Hložník: Vojna VI. (1952)

V. Hložník: Vojna VII. (1952)

V. Hložník: Vojna VIII. (1952)

V. Hložník: Vojna IX. (1952)

V. Hložník: Vojna X. (1952)

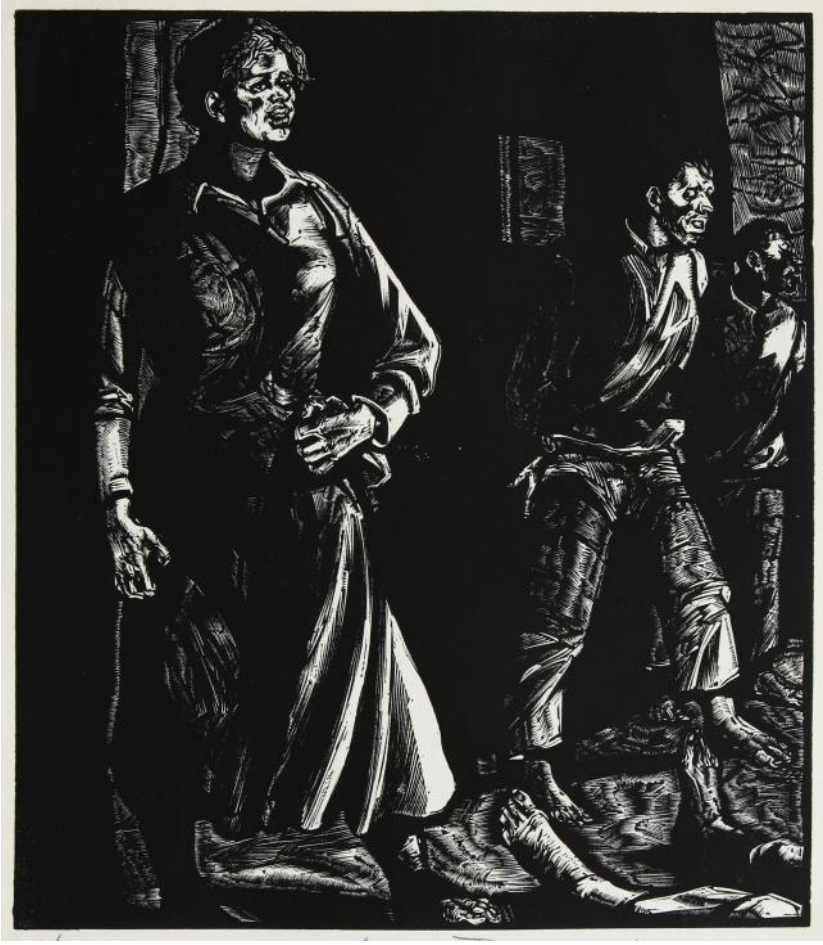

V. Hložník: Vojna XI. (1952)

V. Hložník: Telgárt (1982)

druhé rokoko - 1.*historizujúci* sloh z poloviny 19.storočia; *rokoko* pripomína viac svojou *asymetriou* ako skutočnou tvarovou príbuznosťou s *rokajom*; v *architektúre* využíva lacné náhradné materiály, namiesto *štuky* napr. pozlacované a tónované plastické *ornamenty* z *papieroviny*; v *umeleckých remeslách* sa uplatňovalo od 40.rokov v *keramike* a *porcelánu*; v českej maľbe: J. Navrátil, J.Mánes, raná tvorba K.Purkyně; pozri *chinoseria*, *obrazové hodiny*, *empír*
2.v *móde* zahrnuje obdobie 1850-1870; inšpirované *rokokom* (pozri *historizmus*); znamenalo opätovné zavedenie *krinolíny*; nástup časovo zhodný s 1.svetovou výstavou v Londýne 1851; pozri *Style Pompadour/Style Blondel; bižutéria*

Dudák: slohová tendencia paralelná s neskorým klasicizmom, (čiže s *biedermeierom* s počiatočnou fázou *historizmu* > *neoklasicizmom*); druhé rokoko nadväzuje na dekorativizmus rokoka 18.st.; je zamerané najmä na výzdobu interiérov a na *umelecké remeslá*; vo „vysokej" architektúre sa uplatnilo iba výnimočne; v českom prostredí malo ohlas v maliarstve (Josef Mánes, Josef Navrátil, raná tvorba Karla Purkyneho); termín druhé rokoko prakticky splýva (?) s termínom *neoroko*, ale tu je za vyvrcholenie uvádzaný termín svetovej výstavy v Paríži 1839 (Dudák); vo Francúzsku sa rozšírilo ako *Style Pompadour/Style Blondel*

tzv. **druhotné telo -** *tzv.* ***telo druhotné***

Druhý anjel o páde Babylonu - (*Zjavenie Jána 14,8*): „Za ním (prvým anjelom) nasledoval iný, druhý anjel a volal: Padol, padol veľký Babylon (krycí názov Ríma; podobne 18,10: *Silný anjel o páde Babylonu*; odkaz na *Izaiáša 21,9* > *Jeremiáša 50,2; 51,8* > *Daniela 4,27*, Veštby Sibyline 149-158), ktorý opájal všetky národy vínom náruživosti svojho smilstva (forma neznášanlivého modloslužobníctva; podobne 18,3: *Silný anjel o páde Babylonu*)"; epizóda z kapitoly *Baránok*

vyhlasuje súd nad nepriateľmi (14,1-13); tiež súčasť námetu *Posolstvo troch anjelov a večné evanjelium* (14,6-12); pozri *apokalyptické motívy*

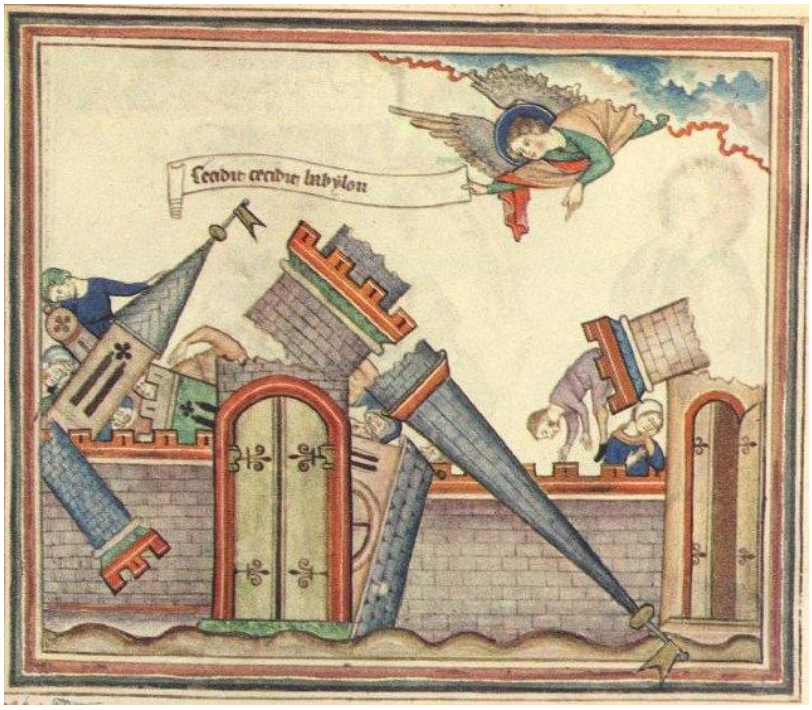

(14,8. Baránok vyhlasuje súd nad nepriateľmi. Posolstvo troch anjelov). **Druhý anjel. Anjel zvestujúci pád Babylonu** (Apokalypsa Cloisters, 14.st.)

(14,6-8. Baránok vyhlasuje súd nad nepriateľmi. Posolstvo troch anjelov a večné evanjelium).
Anjel hlása pád Babylonu (Blockbook Apocalypse, 1430-1440)

druhý empír - ***empír druhý***
Druhý eschalologický boj - alternatívny názov pre kapitolu *Premoženie diabla* (20,7-10)
druhy filmov - taxonomicky určené filmové kategórie:

a)podľa pôvodu: profesionálne, amatérske
b)podľa účelu a určenia: kinematografické, televízne
c)podľa technického spôsobu realizácie: farebné, *čiernobiele*, ozvučené, nemé
d)podľa formátu, metráže, diváckeho určenia: pre deti, mládež, dospelých
e)podľa štruktúry a funkcie: umelecké, účelové
d)podľa typu realizácie: hrané, *dokumentárne, animované*, kombinované

tzv. **Druhý chrám** - *jeruzalemský chrám* vybudovaný po návrate Židov z *babylonského zajatia*; pozri *Abdijáš; Šalamúnov chrám*
tzv. **druhý poľovnícky štýl** - španielske *neolitické* skalné maľby s pokročilou štylizáciou, jednofarebné aj polychrómové; pozri *maľby skalné*
druhý príchod Krista - ***parúzia***
Druhý príchod Krista - (*Zjavenie Jána 1,7-8*); Hľa, prichádza v oblakoch (sláva prichádzajúceho Boha; prichádza samotný Boh a súčasne mesiáš Ježiš Kristus); vidia ho aj tí, ktorí ho prebodli (parúzia ako svedectvo hriešnosti nielen tých pod krížom, ale všetkých, ktorí zapríčinili Kristovu smrť); budú nad ním nariekať všetky národy na zemi (výzva k pokániu). Tak je, amen (amén = staň sa)! Ja som Alfa i Omega, hovorí Pán Boh, ktorý je, ktorý bol a ktorý príde, Vševládny (všemohúcnosť a večnosť Boha; Boh je Stvoriteľom a Dokončovateľom sveta).

-podľa predstavy proroka Daniela *Syn človeka* má prísť na nebeských oblakoch, obraze moci a slávy; oblaky sa spomínali aj v súvislostiach so *stánkom zmluvy*, ale tam zahaľovali Božiu slávu, aby Židia mohli byť aspoň v jeho blízkosti *archy*; pri parúzii však majú oblaky inú úlohu, majú

zvýšiť slávu prichádzajúceho Boha; niektoré námety Druhého príchodu Krista sú pomenované *Pán prichádza v oblakoch, Veľká epifánia, Ja som Alfa i Omega*; viac menej ide o zdôraznenie určitého verša kapitoly; majú však často vlastnú ikonografiu; pozri *Beatus/Beatova apokalypsa, apokalyptické motívy; Ukrižovanie, Longinus*

(1,7-8. Druhý príchod Krista). Veľká epifánia (Beatus Silos, 1109)
(1,7-8. Druhý príchod Krista). Veľká epifánia (Beatus Facundus, 1047)

Kristus v sláve a druhý príchod Ježiša Krista (grécka ikona, 1700)

druhy výtvarného umenia - súčasná kategorizácia *výtvarného umenia*: v užšom zmysle k sebe radené *maľba, kresba, grafika, sochárstvo, architektúra* a *užité umenie* (porovnaj les *beaux-arts/krásne umenia*,

delenie zo 17.storočia a 18.storočia); postupne priraďované alebo vyčleňované nové druhy: umelecká *fotografia, scénografia, kinematografia/film, Gesamtkunstwerk*

druidizmus - *náboženstvo* starých *Keltov* založené na uctievaní prírodných síl

druidi - *keltská* kňazská a vrstva (najmä v *Galii* a na britských ostrovoch; kňazi vykonávali náboženské obrady aj vychovávali mládež (odrazom existencie druidov je postava čarodeja *Merlina*); v ich činnosti hrali dôležitú úlohu *duby*, z ktorých v predvečer kultových slávností trhali *imelo* zlatými kosákmi; svoje vedomosti sprostredkovávali ústnym podaním; o ich existencii v strednej Európe svedčia rôzne kultové miesta (porovnaj *Tara*); neskoršie potlačovaní Rimanmi; pozri *keltská mytológia; Artuš 2 (Huf); zlato; krištáľová guľa, Tuatha Dé Danann*

Geo: prvé správy o týchto „znalcoch dubov", z čoho zrejme pochádza aj ich pomenovanie, zavítali do Grécka pravdepodobne v 2.st.pr.Kr., možno aj skôr; približne v tomto období sa o nich zmieňujú autori diel Magikos a Diadoche, dokumenty, ktoré sa však neskôr stratili a sú známe iba z citátov neskorších autorov; títo antickí kronikári prirovnávajú keltských kňazov ku gréckym filozofom a stručne načrtávajú ich svetonázor: „uctievať bohov, nepáchať zlo a trénovať sa v odvahe" (pozri *keltská mytológia*); viac o druidoch sa starovekí učenci dozvedajú až od gréckeho filozofa *Poseidónia z Apameie* (✞51pr.Kr.); ten okolo 80pr.Kr. precestoval aj keltskú *Galiu* (navštívil však prevažne iba prístavné mestá); cudzie zvyky ho natoľko zaujali, že zozbieral informácie a vypracoval akýsi národopis; jeho dielo sa opäť stratilo, avšak jeho opisy prebrali antickí autori (Strabón, Diodor); Poseidonius opisuje druidov ako posledných ľudí, ktorí prežili *zlatý vek ľudstva, bájnu epochu*, počas ktorej vládli múdri muži a ľuďom vštepili základy poznania; kronikári ovplyvnení Poseidoniom preto zobrazujú druidov ako ušľachtilých prírodných filozofov; vo vojnových časoch vraj vstupovali medzi znepriatelených bojovníkov, „ako keby utišovali divé zvery"; rímsky historik *Plínius Starší* ich v roku 77po Kr. opisuje znalcov lesa, ktorí lezú na *duby*, aby z nich „zlatou kosou" odrezali *imelo*, ktoré má povesť všelieku (pozri *liek*); hoci niektoré z antických opisov sú prehnané alebo vymyslené, boli aj autori, ktorí *Galliu* poznali z vlastnej skúsenosti; k nim patril rímsky politik, vojvodca a spisovateľ *Gaius Iulius Caesar* (✞15 pr.Kr.); podľa jeho správy (Zápisky z Galskej vojny) sú druidi učenci, ktorí dišputujú o súhvezdiach a ich pohybe, o veľkosti sveta a Zeme, o podstate vecí, vláde a moci nesmrteľných bohov (pozri *astrológia, astronómia, keltská mytológia*); títo mudrci sa však necvičia iba v myšlienkových konštrukciách; sú zároveň náboženskými autoritami a vo svojich kmeňoch dohliadajú na všetky kultové záležitosti; vykonávajú verejné aj súkromné obety a interpretujú náboženské predpisy; poznatky o rituáloch sa podávali iba ústne, nezanechali sa žiadne záznamy; existujú však archeologické stopy (pozri *in situ*): obetné miestnosti Gournay-sur-Aronde na severe Francúzska, kde Kelti postavili štvorcové kultové miesto obkolesené vysokými *palisádami*; uprostred rastú stromy; tento posvätný lesík (pozri *háj; drumenton*) považovali za sídlo božstva; tu druidi zabíjali sekerou hovädzí dobytok a telá hádzali do oválnej obetnej jamy v strede svätyne, kde sa pozostatky pomaly rozkladali (podľa Keltov ich postupne jedli božstvá *podsvetia*); na svätom mieste sa usporadúvali aj veľké hostiny; zabíjali sa pritom ovce a o najlepšie kusy sa delili;; kultové akty tohto druhu boli bežné, podobné zvieracie obety uskutočňovali aj antickí kňazi; u Keltov sa však obetovali aj ľudské mŕtvoly a je dosť pravdepodobné, že na rituálne účely sa dokonca zabíjali ľudia; cez všedný deň druidi pôsobili v kmeni aj ako učitelia a odovzdávali svoje vedomosti z astrológie a filozofie mladšej generácii; v neposlednom rade zastávali funkciu sudcov: zmierňovali hádky o dedičstvo alebo určovali, kade majú viest hranice, vynášali rozsudky nad vrahmi či inými zločincami; mali aj politický vplyv; keltský druid známy z rímskych prameňov ako Diviacus roku 61pr.Kr. cestoval po porážke svojho kmeňa Haedukov do Ríma a tam predniesol svoj prejav v plnej zbroji, opierajúc sa o štít, pred senátom a prosil o pomoc pre svojich ľudí; jeho misia síce stroskotala, no počas pobytu si v Ríme získal mocných priateľov a bol hosťom napr. filozofa *Cicera*, ktorý o ňom povedal, že tento Diviacus vedel predpovedať budúcnosť; Diviacus si získal rešpekt aj samotného Caesara a stal sa dôležitým spojencom Rimanov; vysvetlil Caesarovi mocenské pomery v Gallii, objasnil mu aliancie a rivalitu medzi keltskými kmeňmi a legionárom nakreslil trasu pochodu, ktorou môžu obísť nebezpečné lesy; na želanie Caesara dokonca so svojím kmeňom Haedukov utláča v tom čase najnebezpečnejších protivníkov Rimanov, Bellasov

drunemeton - *keltský* posvätný *háj*; pozri *keltská mytológia*, *druidi* (Geo); *nemeton, Beltane*

Druon Antigoon - antverpská *folklórna* postava *obra*, spojená s legendou o rímskom vojakovi *Silviu Brabovi*; legenda hovorí, že Druon Antigoon nútil ľudí, aby mu zaplatili, keď chceli prekročiť rieku Šeldu; ak sa niekto odvážil mu postaviť, obor hrdinu podrezal; to bol dôvod, prečo *Brabo*, keď obra zabil, hodil jeho odseknutú ruku do Šeldy; *Silvius Brabo* sa stal sa oficiálnym symbolom mesta *Antverp*

http://nl.wikipedia.org/wiki/Druon_Antigoon

P. van Coecke Aelst: Hlava Druon Antigoon (papierová hmota, laná, kov; 1534-1535)

Drusiana - zbožná následníčka učenia apoštola Jána; jej príbehy sú zaznamenané v apokryfných Skutkoch jánových (Novozákonné apokryfy, str.317); podrobne pozri *apoštol Ján: motív 3. Vzkriesenie Drusiany*

-v súvislosti s heslom *apoštol Ján*: v *Zlatej legende* zachytený príbeh z obdobia po smrti cisára *Domitiana*; do *Efezu* prišiel *apoštol Ján* a stretol pohrebný sprievod s Drusiannou, ktorá patrila k jeho nasledovníčkam a chcela ho pred smrťou uvidieť; Ján zastavil sprievod a prikázal Drusiane vstať, odísť do domu a pripraviť mu jedlo, na dôkaz zázraku vzkriesenia; námety zobrazujú Drusianu sadajúcu si v rakve alebo vítajúcu Jána vo svojom dome; pozri *Vzkriesenie Drusiany*

http://www.newworldencyclopedia.org/entry/Acts_of_John

Dontello: Vzkriesenie Drusiany (1434-43)

Giotto: Vzkriesenie Drusiany (freska Kaplnky Peruzzi v bazilike Santa Croce vo Florencii, 1318)

(Skutky Jánove). **Kázeň sv. Jána. Krst Drusiany** (Apokalypsa glosovaná, 1240-1250)

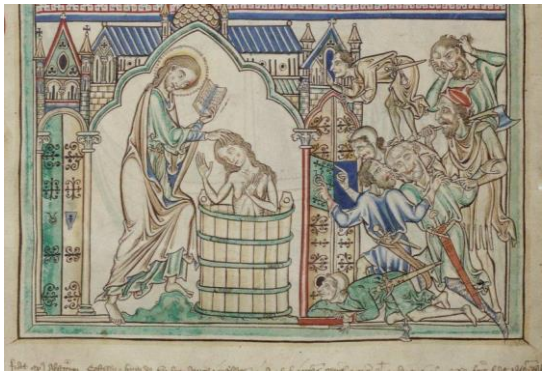

(Skutky Jánove). **Kázeň sv. Jána. Krst Drusiany** (Apokalypsa glosovaná, 1240-1250)

(Skutky Jánove). **Vzkriesenie Drusiany. Mládenci s palicami** (Apokalypsa glosovaná, 1240-1250)

Kázeň Sv. Jána. Krst Drusiany (Apokalypsa Jánova, 14.st.)

drúza - zhluk kryštálov vyrastajúcich zo spoločného podkladu; pozri *drahokamy*, *alexandrit*, *fluorid* a ď.
dryády - v *gréckej mytológii* lesné *nymfy*, *Diove* dcéry, nižšie bohyne; nymfy zosobňujúce vegetačnú silu stromov sa volali *hamadryady*; porovnaj *Rhoiady, Oreády*

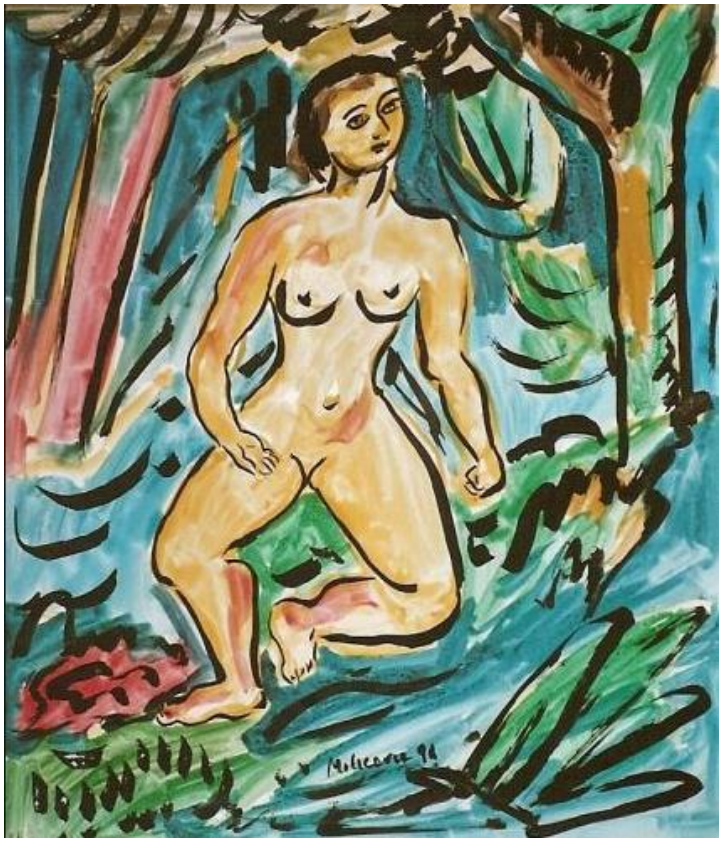

K. Milicevic: Dryáda (gvaš, citácia, 1996)

dryák - Bergdolt: stredoveký „všeliek"; v 14.st. používaný aj ako liek proti *moru*; bol zmesou rôznych mŕtvych substancií (prach niektorých *zvierat*, ktoré mali dôležité miesto v *alchýmii*, *mágii* ap.), opiátov, hadieho mäsa, extraktov zo zmijí a *korytnačieho* prášku; pozri *liek*

dualizmus - dvojnosť, podvojnosť; v starom náboženstve princíp *dobra* a *zla*, ktoré diktujú chod *sveta*; pozri *koniec sveta* (Malá československá encyklopedie); *mandejci; jednorožec, jaguár* (Biedermann); *barok; nondualita*

tzv. **dualizmus barokový -** *tzv. barokový dualizmus*

Duamutef - *egyptský boh* nižšej hodnosti, syn *Hóra*, jeden z ochrancov *kanop;* jeho bratmi boli *Amset, Hapi, Kebehsenuf*, tiež vo funkcii *bohov vetra*

http://cs.wikipedia.org/wiki/Duamutef

dub - 1.symbol sily a mohutnosti; v staroveku zasvätený božstvám búrky; v *antike* zasvätený *Diovi* (pozri *Zeus Phegos*); zasvätený aj *Kybelé;* z duba *Heraklov* kyjak; dub aj symbolom *osi sveta*; pre *Židov* symbol sily *pohanských* národov aj symbol sily židovského ľudu (pozri *dub spravodlivosti*); dubové lístie symbol sily, pevnosti a *víťazstva* (Nemecko); *heraldická figúra*; pozri *imelo, druidi, zlatý vek ľudstva*

2.dubové *drevo*: tvrdé, s možnosťou kálania, pružné, žltohnedej až tmavohnedej farby, trvanlivé; v sochárstve vhodné aj pre sochy veľkých rozmerov; vo vode čierna a nadobúda tvrdosť kameňa; dub používaný často v *gotike* a *baroku*; pozri *corova civica, košenila, kvercitron, klatovské múmie*

Biedermann v súvislosti s heslom *strom*: keltskí *druidi* uctievali dub, v ktorom sídlil boh hromu *Donar*; u starých Grékov v dube sídlil *Zeus*, ktorý mal rovnakú funkciu

-v súvislosti s heslom *holub/holubica*: okrem toho holuby zohrávali určitú úlohu vo výrokoch *orákula*: *Plejády*, kňažky *veštkyne* v posvätnom háji v *Dodone*, sa nazývali Peleiai (holubice) odvtedy, čo si tam na dub sadol čierny holub a dal tým podnet na založenie svätyne

-v súvislosti s heslom *veniec*: v starovekom Grécku *vence z dubového lístia* zdobili záchrancu života

Nový biblický slovník: posvätné duby dali vznik *kanaánskym* posvätným dreveným stĺpom, *ašerom*

Biedermann v súvislosti s heslom *imelo*: podľa *R. von Ranke-Gravesa* sa na imelo pozeralo ako na pohlavný orgán duba (pozri *pohlavie*) a *druidi* rituálnym odrezávaním imela zlatými kosákmi vykonávali symbolickú *kastráciu*

http://www.flickr.com/photos/28433765@N07/3050236329/in/photostream/

November. Pasenie ošípaných a zber žaluďov (mesačný obraz zo stredovekého rukopisu)

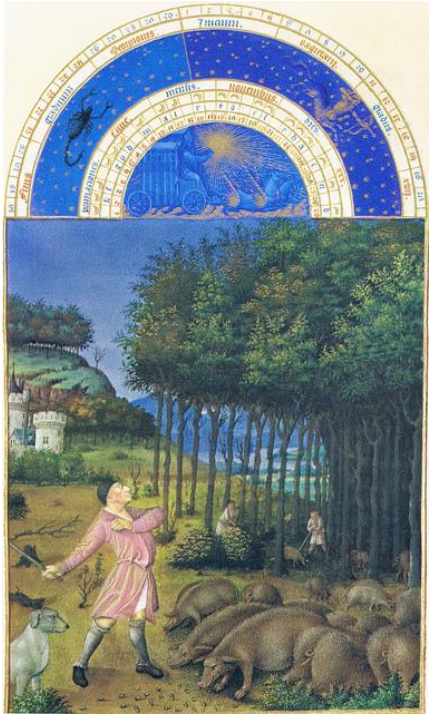

November. Pasenie ošípaných a zber žaluďov (mesačný obraz z Breviarium Grimani, Flámsko, 1510)
J. Colombe: November. Pasenie ošípaných a zber žaluďov (mesačný obraz z Hodiniek vojvodu z Berry, 1485-1486)

J. I. van Ruisdael: Dubový les pri jazere (1665-1669)

M. K. Klodt: Dubový háj (1863)

I. I. Šiškin: Dubový háj (pred 1887)

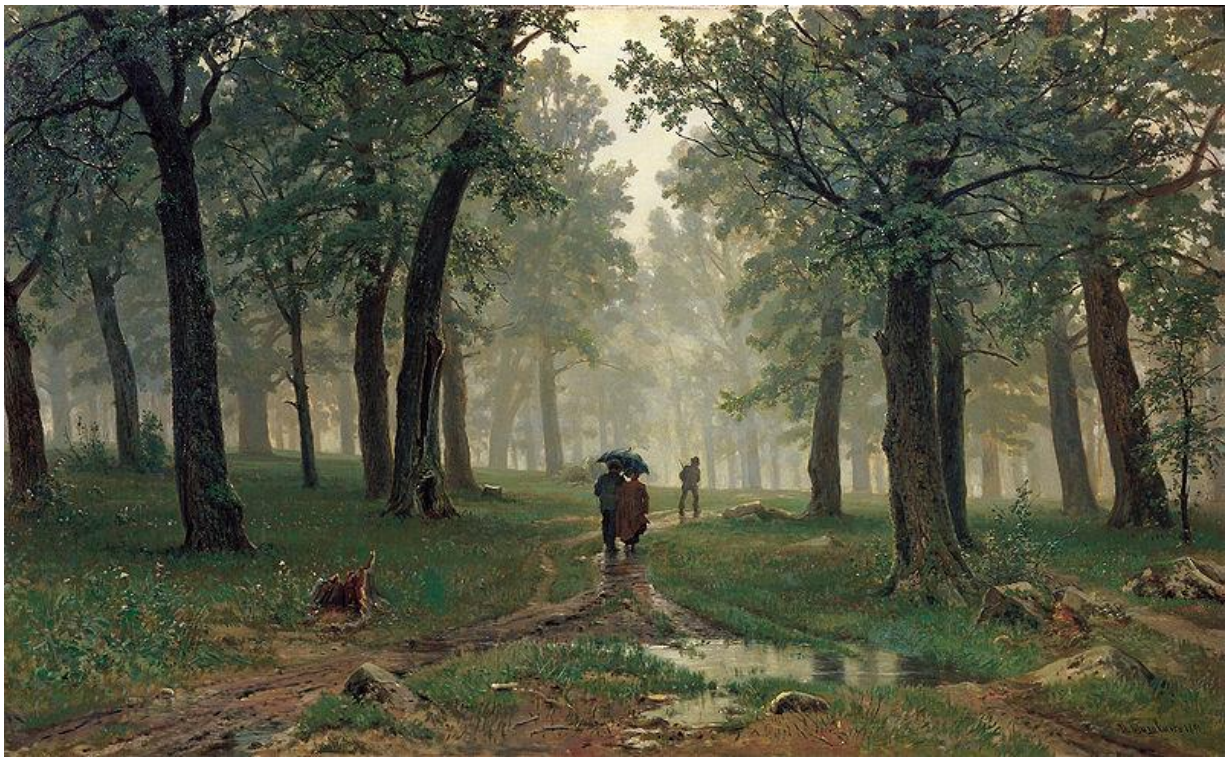

I. I. Šiškin: Dážď v dubovom lese (1891)

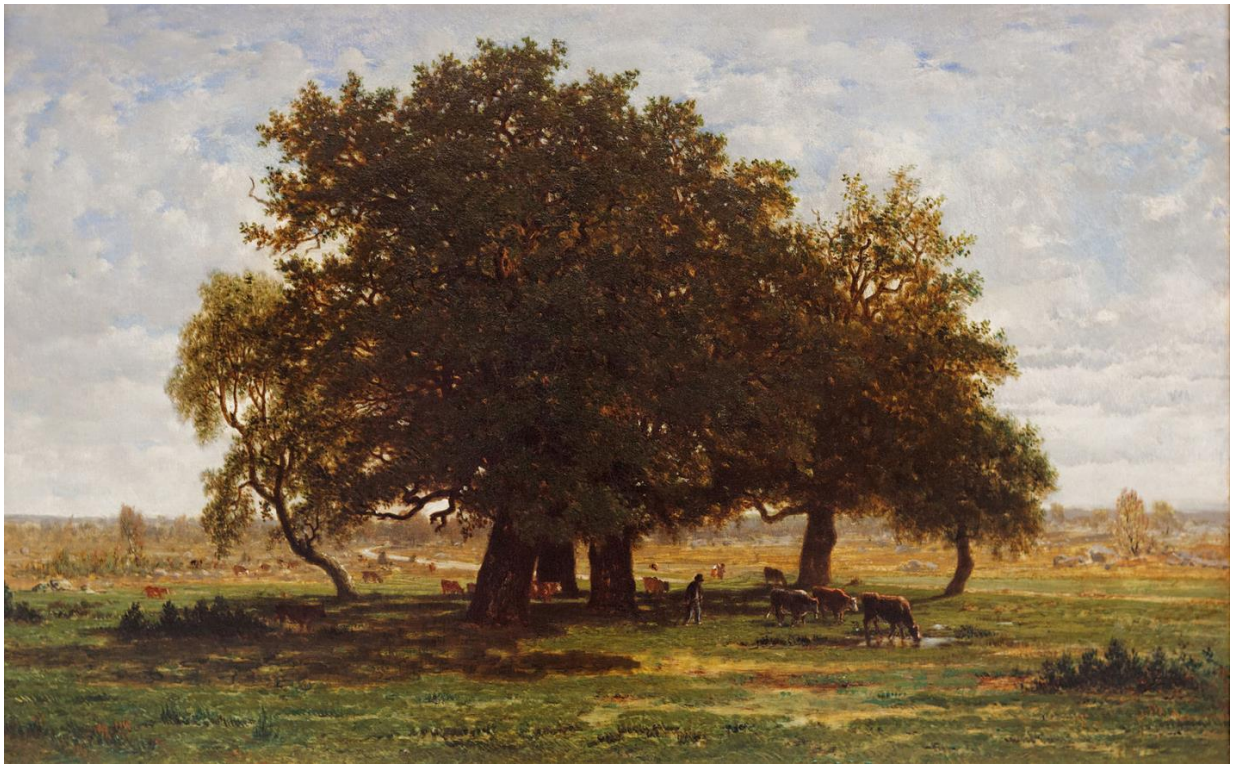

T. Rousseau: Duby v Apremontu (1850-1852)

K. F. Lessing: Tisícročný dub (1837)

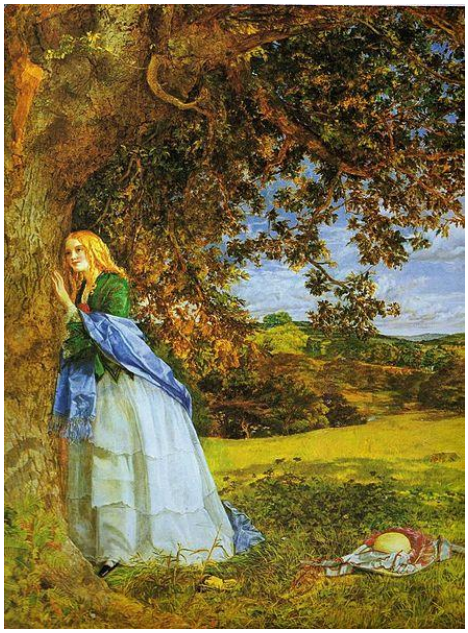

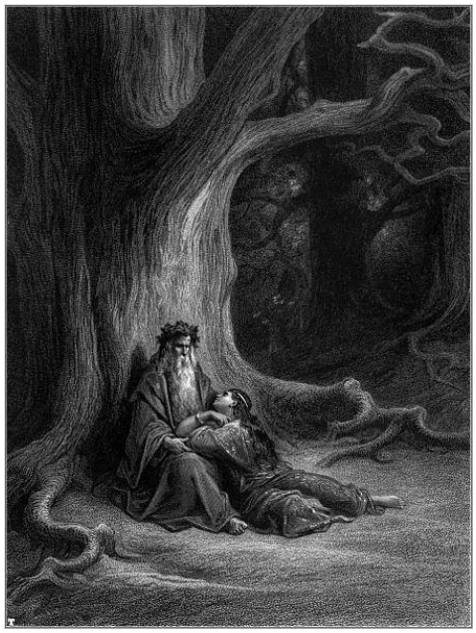

W. M. Egle: Hovoriaci dub
G. Doré: Merlin (ilustrácia ku knihe Lorda A. Tennysona: „Idylls of the King", 1868)

K. Kotász: Dub pri jazere (1930)

dub Abrahámov - ***Abrahámov dub***
dub korkový - ***korkový dub***
dub spravodlivosti - symbol sily *židovského* ľudu a *spravodlivosti*; súčasne však aj symbol sily *pohanských* národov, ktoré *Izrael* obklopovali; pozri *atribúty, symboly, alegórie a prirovnania*
Dubay st. Orest - (✞2005); jeden z najvýznamnejších slovenských grafikov 20.st.; za svoje dielo bol 1977 ocenený titulom národný umelec; na Bienále v Banskej Bystrici získal Veľkú cenu slovenskej grafiky *Ex aeguo*; pôsobil v *Spolku umelcov a priateľov grafiky* (od 1948), v *Skupine výtvarníkov 29. augusta, Klube grafikov* a ďalších spolkoch; pozri *slovenskí grafici*

O. Dubay st.: V meste

O. Dubay st.: Olovrant

Dubay Orest ml. - (*1954); slovenský maliar a grafik; syn grafika *O. Dubaya* (✞2005); vo svojej tvorbe sa venuje grafickej tvorbe (*serigrafii*), maľbe a *počítačovej grafike*; tvorí série sieťotlačí, v ktorých zjednodušuje tvary do obrysových línií a dôraz kladie na prelínanie a transparentné prekrývanie farebných odtieňov; koncom 80-tych rokov sa začal systematicky venovať olejomaľbe na plátne; v tvorbe vychádza z intuitívnej kresby s náznakmi tvarov pripomínajúcich realitu; prechádza od

plastických, zložitých, abstraktných kompozícií po zjednodušené tvary, vytvorené jednou uzavretou linkou ohraničujúcou plochy čistých prelínajúcich sa farieb; nehľadá zložité filozofické vysvetlenia svojej tvorby, vychádza zo svojich intuitívnych predstáv a chápania krásy v jednoduchosti a čistote

http://www.dieladielka.sk/sortiment/diela/175-orest-dubay-ml-/
http://www.predajobrazov.sk/galeria/?autor=9

O. Dubay ml.: Rozprávania I (2010)
O. Dubay ml.: Neurčitá chvíľa

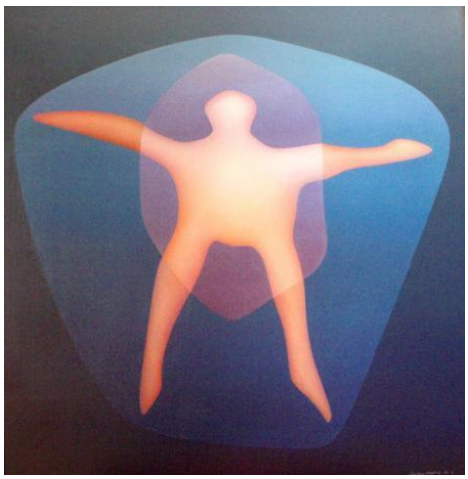

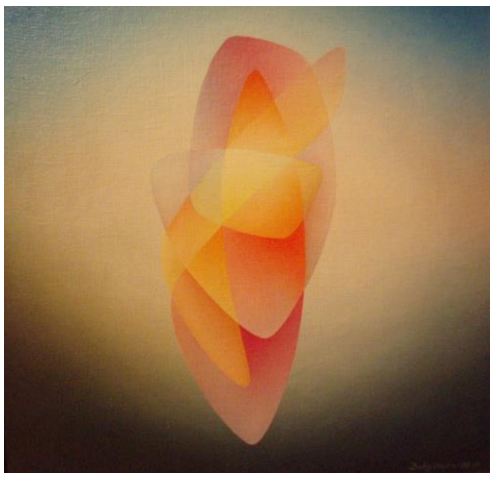

O. Dubay ml.: Zastavený čas
O. Dubay ml.: Vlnenia I.

O. Dubay ml.: Podhradie (1980)

Dubbels Hendrick - (✞1707); tiež Hendrick Jacobsz Dubbels; holandský maliar *holandského zlatého veku* maliarstva; maliar morských námetov (pozri *marinizmus*) a zimnej krajiny; väčšinu svojej kariéry pracoval v ateliéroch a u iných marinistov; žil celý život v Amsterdame; jeho zimnej krajiny, rovnako ako morské scény boli silne ovplyvnené Jan van de Cappelle; pôsobil naňho Willem van de Velde starší a jeho syn Willem II;

http://de.wikipedia.org/wiki/Hendrik_Dubbels

https://www.google.sk/search?q=Hendrik+Dubbels&espv=2&biw=1846&bih=995&tbm=isch&imgil=7zT0MlDwQ-QJEM%253A%253BiBCb8kd4H0JK2M%253Bhttps%25253A%25252F%25252Freproarte.com%25252Fen%25252Fpainter%25252Fall%25252Fhendrik-jacobsz-dubbels&source=iu&pf=m&fir=7zT0MlDwQ-QJEM%253A%252CiBCb8kd4H0JK2M%252C_&usg=__mPFekXh4wUC0ry9-Zvu7l10cKO0%3D&ved=0CDsQyjc&ei=Fm7WVLyALMH5yQO92YLQBQ#imgdii=_&imgrc=7zT0MlDwQ-QJEM%253A%3BiBCb8kd4H0JK2M%3Bhttps%253A%252F%252Freproarte.com%252Fimages%252Fstories%252Fvirtuemart%252Fproduct%252Fdubbels_hendrik_jacobsz%252F0082-0267_kueste_vor_den_helder_im_gewitter.jpg%3Bhttps%253A%252F%252Freproarte.com%252Fen%252Fpainter%252Fall%252Fhendrik-jacobsz-dubbels%3B450%3B343

H. Dubbels: Jachta a ďalšie lode (1660-1670)

H. Dubbels: Zimná krajina (1641-1676)

H. Dubbels: Búrka (1660-1680)

H. Dubbels: Amsterdamský prístav v zime (17.st.)

duben - český výraz pre apríl; pozri *mesačné obrazy*
dubienkový atrament - *atrament dubienkový*
dublé/double - 1.*pozlátený* neušľachtilý kov alebo výrobky z neho
2.tkanina s dvoma vrstvami nití nad sebou v oboch alebo jednom smere

Täubl: dublé je napodobenina zlata; základným materiálom kovom (jadrom) je zliatina medi, ktorá má povlak zlata hrubý najmenej 8mikronov, ktorý sa na jadro navalcuje mechanickou cestou, nanesie elektrogalvanicky alebo striekaním roztaveného kovu

dublé útkové - tkaniny dvojité *útkom*
dublé osnovné - tkaniny dvojité *osnovou*
dublety - vybrúsené kamene, zlepené z dvoch kusov (pravé dublety)
alebo vrchná časť z pravého kameňa a spodná z kameňa lacnejšieho alebo skla (nepravé dublety, *mixte*); pozri *drahokamy a polodrahokamy, opál*
dublety nepravé - *mixte*
dublon - zlatá španielska *minca* o hmotnosti 6.76 g zavedená v 1.pol.16.st. Karolom V.
dublovanie/zdvojenie - l. v *grafike*: chyba pri nepresnej *sútlači* dvoch alebo viacerých *štočkov*; prejavuje sa farebným posuvom v obryse; povolené rozpätie kvalitnej farebnej tlače je 0,1 mm
2.v *reštaurovaní*: spevnenie starej, poškodenej *podložky* obrazu ďalšou podložkou; niekedy dublovaný celý obraz, inokedy iba časť, napr. roztrhnuté miesto, ktoré sa na lícnej časti opraví *retušou*, konzerváciou, premaľbou, domaľbou apod.; porovnaj *rentoaláž/rentoilovanie*
Dúbravec Róbert - (*1976); slovenský maliar, grafik, ilustrátor, výtvarný pedagóg; autor monunentálno - dekoratívnych výzdob architektúr; ako monumentalista sa usiloval o jednoduchosť a dekoratívny účinok; jeho ilustrátorská práca prebiehala v technike čiernobieleho, alebo kolorovaného *drevorezu*, neskôr *linorezu*; ilustroval viaceré rozprávky, napríklad Pastierik a zbojníci od Antona Habovštiaka; *triptychy* a *tetraptychy* sa stali častou formou v jeho umeleckej tvorbe; v oblasti monumentálno-dekoratívnej realizácie je autorom jednofarebnej *vitráže* v Národnom dome v *Banskej Bystrici* (1956) a kovaných mreží v zasadačke SÚPSOP v Banskej Bystrici (1962); vystavoval doma i v zahraničí; pozri *slovenskí výtvarníci, slovenskí grafici, slovenskí ilustrátori, slovenskí maliari 20.st.*

http://sk.wikipedia.org/wiki/R%C3%B3bert_D%C3%BAbravec

https://www.google.sk/search?q=R%C3%B3bert+D%C3%BAbravec&espv=2&biw=1853&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwjR8_ecyrPJAhVI_3IKHWEcABMQsAQINQ

https://www.google.sk/search?q=R%C3%B3bert+D%C3%BAbravec&espv=2&biw=1853&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwjR8_ecyrPJAhVI_3IKHWEcABMQsAQINQ#tbm=isch&tbs=rimg%3ACY2dgQfGK_1sIIjhJJlwl5C4ubOMulnsYJOdLuzUzIKiKU5v9GYsrMVnWD9_1QcEjWbso9o6bnKqVGh28k37q05BgFSCoSCUkmXCXkLi5sEavaJ-QQgtSPKhIJ4y6Wexgk50sRCCo0eFfg5A8qEgm7NTMgqIpTmxGY5tENjIOr9SoSCf0ZiysxWdYPEdExjfgAsD6aKhIJ39BwSNZuyj0R5K1LOkRlpiQqEgmjpucqpUaHbxFUAnJF3HJ_1mCoSCSTfurTkGAVIEWM1lG9TUVtU&q=R%C3%B3bert%20D%C3%BAbravec

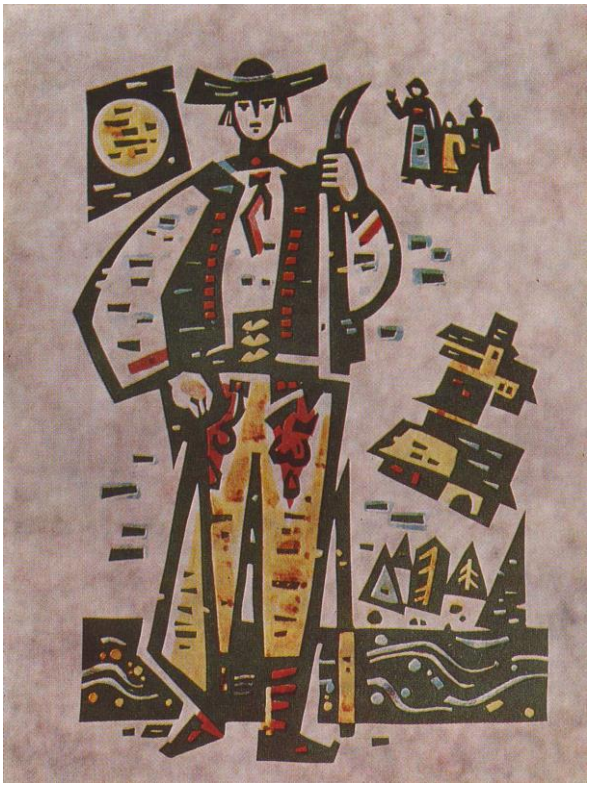

Róbert Dubravec: Plník (kolorovaný drevorez, ilustrácia knihy Biela plť na Váhu, 1981)
Róbert Dubravec: Plník (kolorovaný drevorez, ilustrácia knihy Biela plť na Váhu, 1981)

Dubray Gabriel-Vital -

http://translate.google.sk/translate?hl=sk&sl=en&u=http://en.wikipedia.org/wiki/Penthesilea&prev=/search%3Fq%3DPenthesileia%26hl%3Dsk%26tbo%3Dd%26rlz%3D1C1TEUA_enSK466SK466&sa=X&ei=vQMVUY3zMsOztAbCyICwDA&ved=0CD0Q7gEwAQ

G.-V. Dubray: Penthesilea